

เทศน์เช้า วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ฟังธรรมนะ ธรรมะเพื่อหัวใจ เวลาหัวใจเขาบอกว่าสงบ สว่าง ผ่องใส นี่ถ้าหัวใจเป็นธรรมนะ แต่ถ้าหัวใจมันมีกิเลสครอบงำ มันมีความฟุ้งซ่าน มีความอึดอัดในหัวใจ นี่ถ้าใจไม่มีธรรม ถ้าใจไม่มีธรรม ทำไมใจถึงมีธรรมและไม่มีธรรมล่ะ ก็ใจเหมือนกัน ใจของเราถ้ามีคุณธรรมนะ เห็นไหม เราบอกว่าเวลาเด็กเกิดมาเขาจะดูแลมาเพื่อให้เด็กมันได้ซึมซับ ให้เป็นจริตเป็นนิสัยของเด็กนั้นไป การอบรม การฟุ่มเฟือยขึ้นมา อันนี้เป็นวิทยาศาสตร์ที่เราคิดได้

แต่เวลาทางธรรมนะ คุณติ พระโพธิสัตว์เวียนตายเวียนเกิด เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระเวสสันดรต่างๆ มันก็สร้างเวรสร้างกรรมมาเหมือนกัน ถ้าเวรกรรมขึ้นมา เห็นไหม เกิดมามีดี แล้วเราดูแลรักษา กัน แล้วไปสว่าง แต่บางคนเกิดมา มาสว่างนะ เกิดสว่างมาคือเขามีบุญ อำนาจวาสนามา แต่เวลาเขาไปมืด ไปมืดเพราะอะไรล่ะ ไปมืดเพราะว่าเขาไม่ดูแล เขาไม่รักษาของเขา นี่มันมีเวรมีกรรมไง ถ้าเวรกรรมที่ดีขึ้น เวรกรรมที่เป็นประโยชน์ เราสร้างสิ่งนั้น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้เขาทำคุณงามความดีกัน เราบอกทำคุณงามความดีเพื่อใคร ทำความดีเพื่ออะไร? ก็ทำคุณงามความดีเพื่อหัวใจของเราไง นี่หัวใจของเรามีคุณงามความดีของเรา เห็นไหม คุณงามความดี ทำดี คืออย่างโลกๆ คืออย่างนั้นดีเรื่องโลกของเขา คุณติ ในทางราชการเขา เขาแข่งขันกัน เขาถึงสองชั้นๆ ถ้าใครไม่สองชั้น เขาก็เสียใจของเขา เขาทำคุณงามความดีเพื่อผลประโยชน์ เห็นไหม

แต่ในพุทธศาสนา คุณติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่โคนต้นไม้ ทำคุณงามความดีของใคร? ทำคุณงามความดีในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาอยู่โคนต้นไม้โพธิ์ เห็นไหม เวลาตรัสรู้ขึ้นมาเองโดยชอบ

นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นคนรู้เอง เราจะทำดีทำชั่ว เรารู้ของเรา ถ้าเราไม่รู้ของเรา เราตั้งสติของเราตรงนี้ ถ้าเราตั้งสติของเราตรงนี้ นี่ทำความดีที่ละเอียดขึ้นมา ละเอียดขึ้นมา เห็นไหม เราไม่รู้ของ

เรา เวลาจิตใจมันฟุ้งแล้ว เวลาจิตใจมันฟุ้งแล้วขึ้นมา มันไม่มีความล่งเลงสัย มันไม่มีสิ่งใดไป ตกค้างในใจ

แต่เวลาเรา เห็นไหม คุณติ เวลาทางโลกเขาสวมหัวโขนกัน ถ้าสวมหัวโขนกัน ยิ้มแย้ม แจ่มใสไป แต่ทุกดวงใจเศร้าหมอง ในสโมสรสันนิบาต ทุกดวงใจว่าเหว่ ว่าเหว่ มันว่าเหว่ของมัน ใจ มันไม่มีที่พึ่งอาศัย เราก็พยายามหาความมั่นคงของชีวิต ความมั่นคงของชีวิต ความมั่นคงของชีวิต ถ้าเรามีความมั่นคงของใจนะ ถ้าใจมีความมั่นคงแล้ว สิ่งนั้นมันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย

คำว่า “ปัจจัยเครื่องอาศัย” มันจะมีก็ได้ มันจะขาดแคลนก็ได้ แต่หัวใจเราไม่เดือดร้อนไป กับมัน แต่ถ้าหัวใจเราขาดแคลน นี่มันขาดแคลนมาตั้งแต่ใจ จะมีมากล้นฟ้ามันก็ไม่พอใจ มันไม่ อิ่มเต็มของมัน ไม่พอใจของมัน แต่ถ้าหัวใจมันมั่นคงของมันแล้ว มันจะมีมากมายขนาดไหน เราก็ ใจสอยมาเพื่อเฉพาะความจำเป็นเท่านั้น เขาเรียกว่าความประหยัดมัธยัสถ์

คนถ้ามีความประหยัดมัธยัสถ์ เห็นไหม คุณติ คนที่เขามีฐานะ เพราะเขามีความประหยัด มัธยัสถ์ เขาเก็บหอมรอมริบของเขา เขาถึงรักษาสมบัติของเขาไว้ได้ ไอ้คนใจจ่ายฟุ่มเฟือยไป ข้าง ในมันก็ว่าเหว่อยู่แล้ว ใจสิ่งใดมันก็อยากจะได้สัมผัส อยากได้เสพมัน เศษสิ่งใดได้ใจจ่ายโดย ความฟุ่มเฟือย ใจจ่ายโดยที่เกินกว่าเหตุ นี่มันจะสิ่งใดมาเราก็บอกว่าเราขัดสน เราทุกข์จนเข็ญใจ เราขัดสน เราทุกข์จนเข็ญใจ ก็มีการกระทำ เรากระทำทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าเราทำของเรา ฝึกฝน นี่เรา ทำความดีเพื่อใคร? ทำดีเพื่อเรา เห็นไหม นี่พูดถึงปัจจัยเครื่องอาศัยนะ

แล้วถ้าเรามีสติมีปัญหา คนมีสติปัญญา การก้าว การเหยียด การคู่ มันมีสติของมัน ถ้ามีสติ ของมัน นี่รักษาใจแล้ว ถ้ารักษาใจของเรา เราจะไม่เดือดร้อนไปกับเขา กระแสโลกเขาจะรุนแรง ขนาดไหน จิตใจเราก็รักษาได้ เห็นไหม ถ้ารักษาใจของเรา เราไม่เป็นเหยื่อเขา เราไม่ตื่นตื่นไปกับ สังคมกับโลกเขา นี่เราอยู่กับโลกโดยไม่ติดโลก เราจำเป็นต้องอาศัยอยู่กับโลก เพราะคนเราเกิดมา มีสาขานุญสาขกรรม คนเรามีเวรมีกรรมต่อกันทั้งนั้นแหละ

คุณติ พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูกนะ เวลาสายใย สายใย ความรักลูก ลูกเจ็บไข้ได้ป่วย เราอยากเป็นแทน เราอยากเป็นแทนทั้งนั้นแหละ โอ๊ย! มันรัก มัน ผูกพันไปหมด นี่สายใย คนเรามีเวรมีกรรมต่อกัน ในเมื่อเราเป็นสัตว์สังคม มนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัย กัน เราพึ่งพาอาศัยกัน เราก็อาศัยตามกฎหมาย คือตาม โลก นี่กฎหมายสังคม แต่ในหัวใจของเราละ

ถ้าหัวใจของเรา จิตใจของคนมันสูงต่ำแตกต่างกัน เราจะปรารถนาให้คนมีความเห็นเหมือนเรา เราปรารถนามีความคิดอย่างนี้ เราเป็นคนคิดหวังเอง แต่ถ้าเราปรารถนาเฉพาะคุณงามความดีของเรา เห็นไหม จิตใจของคนมันแตกต่างหลากหลายกันไป ถ้าแตกต่างหลากหลายกันไป เราทำคุณงามความดี เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านทำคุณงามความดีของท่าน แล้วใครเห็นนะ เวลาท่านเทศนาว่าการ เทศนาว่าการสั่งสอน อบรมสั่งสอน อบรมสั่งสอน ถ้าเขามีจิตใจ จิตใจเขาเปิดกว้าง จิตใจหงายภาชนะขึ้นมา เขารับรู้ของเขาได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเทศน์อริยสัจ

แต่ถ้าเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ คุณลัทธิศาสนาต่างๆ เขาก็ไม่เชื่อทั้งนั้นแหละ เขาไม่เชื่อของเขา เขามีความเห็นของเขา เขายึดมั่นของเขาในความคิดเห็นของเขา นี่สายบุญสายกรรมของเขา เขาสร้างของเขาอย่างนั้น เขาไม่เปิดใจของเขา เขารับความเป็นจริงอันนี้ไม่ได้ แต่ถ้าใครรับความเป็นจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ นี่อำนาจวาสนา

เหมือนกับเราเจ็บไข้ได้ป่วย เราไปโรงพยาบาล เราก็อยากให้มีหมอรักษาไข้ให้เราหายไข้ไหม นี่ก็เหมือนกัน จิตใจของเรามีอวิชชา มีความไม่รู้ในใจของเรา ถ้าเราเปิดใจของเรา นี่มันมีโอกาสนะ ใครชี้ความบกพร่องของเรา คนนั้นจะมีบุญคุณกับเรามาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ชี้เรื่องภายนอกเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้เข้ามาในใจของเราเลย ถ้าชี้เข้ามาในใจของเรา นี่สุขทุกข์มันอยู่ที่นี้ สุขทุกข์อยู่ที่นี้

อำนาจวาสนาของคนมันแตกต่างหลากหลายกันไป ถ้าคนมีอำนาจวาสนาทำสิ่งใดประสบความสำเร็จๆ นั่นเป็นอำนาจวาสนาของเขา ถ้าคนไม่มีอำนาจวาสนาก็ต้องมีความมั่นคง มีความเข้มแข็ง มีการกระทำที่เข้มข้มขึ้นไป พอเข้มข้มขึ้นไป นี่เวลาภวานาก็เหมือนกัน เวลาคนภวานะ บางคนภวานาแล้วได้ง่าย จิบปาภิญญา นั่งอาสนะเดียวเป็นพระอรหันต์ไปเลย แต่ก่อนที่เขาจะได้อย่างนี้ เวลาย้อนอดีตชาติไป เพราะเวลาพระเป็นอย่างนั้นแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้เป็นพระอรหันต์ พระก็ถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าทำไมไม่เป็นแบบนั้น เราทำเกือบเป็นเกือบตาย เราต่อสู้ขนาดนี้ทำไมเราไม่ได้ อย่างนั้น

ก็เมื่อชาติก่อนๆ เขาทำของเขาอย่างนั้น ในชาตินั้นเขาทุ่มเท เขาสละชีวิตของเขา เขาทุ่มเทภวานาตายมาก็ภพก็ชาติ นี่เขาทำของเขา มา พอในชาติปัจจุบันนี้เขาทำสิ่งใดมันก็จับปล้นไขใหม่ เพราะว่าเขาพร้อมของเขา มา แต่ของเรา เวลาเราสร้างของเรา มา เรามีจิตมีนิสัย จิตนิสัยคือ

อะไร? คือศรัทธา เรามีศรัทธาณะ มีศรัทธาที่จิตใจเรามั่นคงแล้ว ศรัทธา พอมีศรัทธา จิตใจมันมีเครื่องอยู่แล้ว ศรัทธา นี้จิตใจมันชุ่มชื้น

แต่ถ้าไม่มีศรัทธา เห็นไหม ดุติ ผืนแผ่นดินที่มันแห้งแล้งแตกกระแหง มันไม่มีความชุ่มชื้น แต่จิตใจของเรามีศรัทธา เรามีความชุ่มชื้นของมันนะ นี้จิตใจของเราไม่แตกกระแหง ดินที่ไม่แตกกระแหง เวลาจะทำการกสิกรรมมันก็ได้ประโยชน์ง่ายกว่า

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีศรัทธามีความเชื่อ เราเกิดมามีอำนาจวาสนา เรามีศรัทธามีความเชื่อของเรา ความเชื่อในอะไร? เชื่อในรัตนตรัย ในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แก้วสารพัดนึก นี้เวลาพระธรรม สังฆธรรม เห็นไหม สังฆธรรม เราทำคุณงามความดีทางโลกก็ได้ เราทำความดีในครอบครัวเราก็ได้ เราทำความดีเพื่อหัวใจเราก็ได้ นี้ความดีมันก็มีละเอียดเป็นชั้นๆ เข้ามา วุฒิภาวะของใจมันแตกต่างหลากหลายอย่างนี้

ฉะนั้น เวลาคนจะทำความดีอันละเอียด เขาจะนั่งสมาธิภาวนาของเขา เราก็บอกว่า เอ้อะ! คนคนนี้ทำไมไม่ทำงานเลย คนคนนี้ทำไมไม่เห็นแก่ตัว

เอาใจไว้ในอำนาจของเรานี้ยากที่สุด เราทำหน้าที่การงานของเรา ทำสิ่งใดก็แล้วแต่ เราทำด้วยสมอง เราทำด้วยมือของเรา มันทำแล้วมันเห็นผลทางวัตถุ มันก็อยากทำ แต่เวลาเรานั่งสมาธิภาวนาขึ้นมา มันเป็นความเห็นของเราเลย มันเป็นความปรารถนาของเราเลย เวลาเรานั่ง เราจะเอาใจของเราไว้ในอำนาจของเรา คนก็บอกว่า “คนคนนั้นขี้เกียจ คนนั้นไม่ทำอะไรเลย” แต่งานอันนั้นสำคัญกว่า เพราะอะไร เพราะธรรมชาติของจิตมันส่งออก ถ้ามันมีความรู้สึกนึกคิด มันคิดออกไปนี่มันเพลิน แต่ธรรมชาติของมัน มันบังคับไม่ให้มันคิด ไม่ให้มันหยุดนิ่งของมัน นี่มันทำได้ยาก พอมันทำได้ยากขึ้นมา พอมันสงบได้ขึ้นมา นี่ปัจเจกตั้ง สันติภูมิจิโก อริยทรัพย์ นี่ปัจเจกตั้งเขารู้ของเขา เขาเห็นของเขา เห็นไหม สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี แสวงหาเงินมากน้อยขนาดไหน เราก็บอกแสวงหาเพื่อความสุขของเรา แล้วมันสุขจริงไหมล่ะ มันสุขจริงไหม

แต่เพราะหน้าที่การงาน คนเกิดมามีร่างกายและจิตใจ ในเมื่อร่างกายนี้มันต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย เราก็บอกหาเพื่อดำรงชีวิตของเรา ดำรงชีวิตไว้ที่บรรเทาทุกข์ๆ นี่หิว หิวพอกินเข้าไปมันก็มีความสุข เวลาหิวมันก็ทุกข์ พอมันได้เสพมันก็สุข มันก็ทุกข์เวทนา สุขเวทนา อุเบกขา เวทนา เวทนา ๓ มันมีของมันอยู่อย่างนี้ นี่เวทนา ๓

สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา มันก็หมุนเวียนเปลี่ยนแปลงของมันไป แต่ถ้าพอเรามีศรัทธามีความเชื่อของเรา เราศึกษาของเรา ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม เรารักษาใจของเราใช่ไหม พอใจมันสงบเข้ามา หน้าที่การงานที่มันประสบความสำเร็จเราก็มีความพอใจ ถ้าจิตเราสงบเข้ามา มันมีอริยทรัพย์ มันมีภายในของมัน มันยิ่งตื่นเต้น ตื่นเต้น นี่ทรัพย์ที่เป็นภายใน ทรัพย์ที่เรามีโอกาสทุกๆ คน

เรามีอำนาจวาสนาเหมือนกัน เพราะเราเกิดมีความรู้สึกเหมือนกัน เรามีหัวใจเหมือนกัน หัวใจเวลามันทุกข์นี่ทุกข์เหมือนกัน แต่เวลามันสุขนี่สุขไม่เหมือนกันนะ เวลาคน ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อปัณาสมาธิ ความสงบระงับเข้ามาก็ไม่เหมือนกัน เวลามันเกิดปัญญา ปัญญาที่แก้กมล ปัญญาที่มันกว้างขวาง เห็นใหม่ อำนาจวาสนาบาปมีคนไม่เหมือนกัน เวลาปฏิบัติเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาแล้ว เอตทัคคะแต่ละองค์ นี่อำนาจวาสนาของคนไม่เหมือนกัน คำว่า “ไม่เหมือนกัน” เพราะมันสร้างมาแตกต่างกัน ฉะนั้น สิ่งที่เป็นสัมผัสขึ้นมา ต่างคนต่างรู้ ต่างคนต่างเห็นขึ้นมา แต่ผลของมันอันเดียวกัน ผลของมันคืออริยสังขันธ์เดียวกันไง ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

นี่ทุกข์ควรกำหนด เพราะถ้าเราดูเราเห็นขึ้นมา มันปล่อยเข้ามามันก็สุข มันปล่อยทุกข์มาแล้ว นี่มันปล่อยทุกข์มา มันมีความสุขของมัน แต่ความสุขอย่างนี้เป็นความสุขที่มันเป็นอนิจจัง สุขอย่างนี้มันยังแปรปรวนของมันอยู่ เห็นใหม่ นี่ความสุขมันมีเจริญแล้วก็เสื่อมของมัน ถ้าเราใช้ปัญญาของเราเข้าไป สมุทัยควรละ สมุทัยควรละ ถ้าเราละเชื่อใจนั้นได้ละ ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์

ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ เห็นใหม่ นี่เหตุของมัน ถ้าเรามีปัญญาของเรา เราชำระล้างทำลายเหตุของมันไปหมดนะ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ นี่เวลาทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ เวลานิโรธ ดับ วิธีการดับทุกข์ มันมีมรรคของมัน มันเป็นสังขธรรมความเป็นจริงของมัน นี่งานภายในของเราไง งานในหัวใจของเรา

ถ้าเราเป็นชาวพุทธ เรามีอำนาจวาสนานะ สิ่งที่เราเกิดมาแล้ว ถ้าเกิดมาทำคุณงามความดีของเรา ก็เพื่อหัวใจของเรา ถ้าทำคุณงามความดีของเรา นะ หน้าที่การงานของเรา เราก็ทำของเรา นี่หน้าที่การงานของโลก แต่หน้าที่ความเป็นจริงในใจของเรา ถ้าหน้าที่ความเป็นจริงของเรา เราสร้างสมบุญญาธิการขนาดไหน ถ้ามันสร้างสมบุญญาธิการมากขึ้น อำนาจวาสนาบาปมีของคนมัน

สูงขึ้นไป กลิ่นของศีลหอมทวนลม กลิ่นของคุณงามความดีทุกคนก็ชื่นชม กลิ่นของสิ่งที่เป็นกิเลส
สิ่งที่เอารัดเอาเปรียบกัน ไม่มีใครต้องการ นี่กลิ่นของศีลกลิ่นของธรรมมันหอมทวนลม

หนึ่ง ในหัวใจเรามันผ่องแผ้ว ในหัวใจของเราองอาจกล้าหาญมาก จะเข้าสู่สังคมไหนก็ได้
เพราะมันได้สร้างของมันมาพร้อมแล้ว เห็นไหม นี่กลิ่นของศีลหอมทวนลม แล้วคนข้างเคียง คน
รอบข้างเขาพอใจทั้งนั้นแหละ เขาอยากใกล้ชิดคนที่ไม่เป็นภัยกับเขา เขาไม่อยากใกล้ชิดคนที่
ภัยกับเขา

ฉะนั้น แล้วในหัวใจของเราเนี่ยพาล พาลกับบัณฑิต ถ้ามันคิดไม่ดี มันใกล้ชิดกับหัวใจ มัน
ใกล้ชิดกับความรู้สึก ความรู้สึกมันมีแต่ความแพศยา เราไปใกล้ชิดมันแล้วมันร้อน ทำไมเราไม่
สละมันออกล่ะ แล้วมันสละออกไม่ได้ เพราะอะไร เพราะเราไม่มีศรัทธา เราไม่มีความเชื่อ เราไม่
มีการศึกษา มีปรีดีใจ ปฏิบัติ ถ้ามีการปฏิบัติ มีการบังคับกันด้วยสติด้วยปัญญาของเรา ทุกข์ดับ
วิธีการดับทุกข์ เราจะขับไล่ไอคนพาล ขับไล่ไอความคิดที่มันจุกจุกกระดากไปในสิ่งที่มัน
เบียดเบียนหัวใจของเรา เราจะดับมันให้ได้ด้วยมรรค เห็นไหม ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ถ้าวิธีการ
ดับทุกข์ เราดับของเราที่นี้

ถ้าดับที่นี้แล้วนะ เวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศน์ว่าการก็เทศน์ว่าการว่าอย่างนี้ ถ้าเราเป็น
แล้วนะ เราเข้าใจได้หมดเลย เราเข้าใจได้หมดเลย เห็นไหม ปัจจัยตั้ง สันติภูมิจโก มีอันเดียวกัน นี่
สัจจะมีหนึ่งเดียว ถ้าหนึ่งเดียว ใครทำแล้วเหมือนกันหมด แต่วิธีการมันหลากหลาย เพราะวุฒิ
ภาวะของคนมันแตกต่างกันหลากหลาย อำนาจวาสนาของคนแตกต่างกันหลากหลาย แต่เวลาองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าบอกกรรมฐาน ๔๐ ห้อง ๔๐ วิธีการที่ทำความสงบเข้ามา ถ้าสงบก็สงบ
เหมือนกัน สงบเหมือนกัน แต่สงบแล้ว พอจิตสงบแล้วเราใช้ปัญญาอย่างไร ถ้าเราใช้ปัญญาของ
เรา มันจะเข้าสู่มรรคแล้ว เห็นไหม วิธีการดับทุกข์

ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ นี่เวลาทุกข์ดับไป แต่ไม่มีวิธีการของมัน เพราะเรามีอำนาจวาสนา
เรามีศรัทธาความเชื่อ เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วมันเข้าใจ มันปล่อย
วาง นี่ทุกข์ดับ แต่ไม่มีวิธีการดับทุกข์ คือไม่มีมรรคของเราไง ไม่มีเหตุไม่มีผล ไม่มีการกระทำ
ของเรา

นี่โถมมาแบบมือขอพ่อแม่ แบบมือขอ เราไม่ได้หามา เราแบบมือขอ พ่อแม่ให้ทั้งนั้นแหละ พ่อ
แม่รัก แบบมือเท่าไรก็ได้ อ่อนได้เลย ขอได้เลย นี่ก็เหมือนกัน ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าใจได้หมดเลย เพราะเราเป็นบริษัท ๔ ไร่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับเราไง ฝากไว้กับเราให้คั่นคว่ำ แล้วฝากไว้ให้เราเอา ผู้พระไตรปิฎกเข้าบ้านใช้ไหม? ไม่ใช่

ฝากไว้กับเราในหัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเรามั่นคั่นคว่ำ มันรู้จริงขึ้นมา นี่ฝากไว้กับในหัวใจของเรา ผู้พระไตรปิฎกในใจใจ เปิดตู้ในหัวใจ ถ้าเปิดตู้ในหัวใจได้ เข้าใจได้ นี่มันสมบัติของเรา

ทุกข์ วิธีการดับทุกข์ มันมีวิธีการ มีการกระทำ สีด สมาธิ ปัญญา มันเข้าใจได้ มันเห็นได้ มันรู้ได้ ถ้ารู้ได้ความเป็นจริง เห็นใหม่ คนที่รู้เห็นตามความเป็นจริง มันจะไม่รู้จริงได้อย่างไร คนที่รู้เห็นตามความเป็นจริงจะบอกเขาไม่ได้ไม่ว่าทางวิธีการทำอย่างไร เพราะมันรู้เห็นตามความจริงของมันใช่ไหม นี่ปัจเจกตั้ง สันติภูมิจิโก

นี่ฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ ฟังธรรมแล้วฟังเล่า สิ่งที่ธรรมย้าหัวตะปู้ในหัวใจของเรา หน้าที่การงาน สมบัติของเรา เราก็กี่แสวงหา หน้าที่การงานนะ คนจะมีคุณค่าเพราะการงาน เขาทำงานของเขา เพราะงานนั้นมันเป็นการแสดงออกว่าจิตใจของเขาอ่อนแอ จิตใจของเขาเข้มแข็งขนาดไหน เขามีสติมีเขาวนปัญญาขนาดไหน เขาแก้ไขวิกฤติในชีวิตเขาอย่างไร นั่นชีวิตหน้าที่การงานของเรา

แต่เวลานั่งสมาธิไปนะ เวลาโหมใส่ เวลาพญามารมันโหมใส่ เวลาหลวงตาท่านพิจารณากายของท่าน ท่านบอกเลยนะ เหมือนกับเขาจุดไฟเผา เหมือนกับเอาฟืนสุมาในร่างกายนี้แล้วจุดไฟเผาขึ้นมา ร้อนไปทั้งหมดเลย นี่มารมันโหมใส่แล้ว แล้วจะแก้อย่างไร

นี่วิธีการของเรา งานของเรา เราแก้อย่างไร ว่าแก้ถึงที่สุดนะ พิจารณาจนมันปล่อยางหมดจากที่ไฟ เหมือนฟืนที่สุมาในร่างกายแล้วจุดไฟเผา นี่มันดับหมด มันมีความร่มเย็น นี่มีความร่มเย็นเห็นไหม ชำมารไง ถ้ามารมันจะเอาอย่างนี้มาต่อต้าน เอาอย่างนี้มาทำลายหัวใจของเรา แล้วมันทำเราไม่ได้ ไม่ได้เพราะอะไร เพราะเรามีวิธีการ เรามีวิธีการดับทุกข์ แล้วเราดับแล้วจบ พอจบแล้วเวลามันขาด อกุปปธรรม อกุปปธรรมคงที่ดิงามตลอดไป ความคงที่ดิงามตลอดไปมีนะ

เวลาเราทำงานของเราแอบเหงื่อต่างน้ำมาก็เพื่อความมั่นคงของเรา เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราก็อยากให้อจิตใจของเรามั่นคงของเรา แต่เวลามั่นอกุศลปฐมน สมุจเฉทปหานแล้ว นั่นละ คงที่ คงที่ตายตัว เป็นธรรมกลางหัวใจ นี่สัมผัสธรรมๆ หัวใจฟังธรรมๆ เพื่อเป้าหมายนี้

หน้าที่การงานภายนอก นี่บุญกุศล ทำเพื่อความมั่นคงของเรา เราก็ทำของเรา ทำเพื่อสังคม เราก็ทำของเรา ทำตัวเราให้แหละ สังคมเขารับรู้ไปเอง เราพยายามจะให้สังคมยอมรับเรา เราเหนื่อยเปล่า เราทำความดีของเรา ทำความดีของเรา คนรักเท่าฝันหนึ่ง คนชังเท่าฝันเสือ คนที่เขาไม่หมีตา เขารับรู้ได้ว่าดีหรือชั่ว คนที่เขาเป็นคนพาล เขาไม่รับรู้ก็เรื่องของเขา เราจะไปบังคับให้ทุกคนคิดตามความปรารถนาของเรา เราเป็นคนสติไม่ดี

แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เราไม่บังคับใครให้มีความเห็นเหมือนเรา เราทำความดีของเรา เราทำความดีของเรา แล้วแต่สายตาของเขา แล้วแต่วุฒิภาวะของเขา แล้วแต่ปัญญาของเขา นี่ของสังคมโลก แต่ใจเรามั่นคง ใจเราจริง เราทำความดีของเรา แล้วใจเราจริง เพราะไม่มีสิ่งใดตกค้างในหัวใจของเรา เอวัง